

Beži prek njiv in žetve, ni mar mu žitnih zrn,
Žge v prsih vest, nad glavo gavrán krohoče črn;
Ni zbegancu ograja, ni steber previsok,
Bojim se, da prelomi mu vrat predrzen skok. —

Ko solnce prisijalo čez sinje je goré,
Pri vaški jami v trumi šepčejo ljudjé:
Čerín da je premaknil posestva bil mejník,
Prisegat šel je včera, zdaj Bog mu je sodník.

—g—

Josip Ogrinec.

(Spisal *Josip Benkovič*.)

I.

Ob okrajni cesti, ki se vije iz Kamnika proti Kranju, leži dobro četrt ure od mesta lična vás Podgorje. Bujno-zeleni travniki in plodna polja, ki se prostirajo pod njo, ter nad njo gosto-zarasten, podolgast hrib, ki sega več kot eno uro v daljavo, pričajo nam, da na podgorskih seljakih še ne gloje ona osodepolna bolezen, ki hoče siloma uničiti blagostanje marljivemu slovenskemu oratarju.

V dolgi vrsti mnogobrojnih selskih poslopij se odlikuje zlasti druga hiša od Kamnika sèm; i po velikosti i po lepoti nadkriljuje vse svoje sosede. Zidana je v eno nadstropje na nekolikem višku; stranska poslopja se vrsté s hišo v podobi čveterokota, sredi katerega je prostran dvor. Gosto sadno drevje najraznejše baže jo obdaje krog in krog.

To je »Medvedov dom«. V tej hiši (štev. 2) se je porodil 4. avgusta 1844 Josip Ogrinec. Oče mu je bil Josip in mati Neža, rojena Pogačar iz Zlatega polja. Imela sta šest otrok: Marijo, Josipino, Franceta, Josipa, Ivana in Alojzija. Josipina in France (dvojčka) sta umrla v zorni mladosti, vsi drugi, razven našega Josipa, še živé.

Oče Joža Ogrinec (prvotno se je pisal Vogrinec) je bil vrlo nadarjen kmet. Dasi so mu bili stariši zeló siromašni, vendar je mali sinko marljivo hodil v kamniško ljudsko šolo. Najboljši dobrotnik mu je bil njegov boter, kamniški dekan Janez Prelesnik. Ko je Joža sam prevzel gospodarstvo, opomogel si je v kratkem z umnim kmetovanjem. Sezidal si je velik dom, kakoršnega ni v celi vasi, in pridružil svojemu posestvu mnogo zemljišč v obližju. Poljski pridelki in opekarstvo, katerega se je lotil, polnili so mu shrambe tako, da se je kmalu povspel nad vse sovaščane. Ker je bil tudi precej naobražen, jako ljudomil in prijazen mož, izvolila si ga je soseska za župana; to čast je užival mnogo let. Bil je pravi vzor poštenega slovenskega oratarja, priprost, a vrl značaj, kakoršni, žalibog, vedno bolj ginejo med nami. Le nekoliko premehak je bil radi prirojene mu odkritosrčne ljubeznivosti.

Mati Neža, pet let mlajša od soproga, ni nikdar hodila v šolo. Ni čuda torej, da je imela v marsičem drugačne nazore nego njen mož. Presojevala je vse le s porabnega stališča in tako tudi ukrepala, češ, le roke morejo kmetu

pomagati, vse drugo naj pusti na strani. Žena je bila poleg tega neupogljiva v svojih nazorih, jeklena v dejanjih, nobena stvar se ji ni zdelala neizvršljiva; kar je sklenila, moralo se je zgoditi. Radi tega so nekateri Podgorcem zabavljali, da njih župan krilo nosi. In to očitjanje je bilo utemeljeno, ker »Medvedova mati so dobro vedeli, da je ,mati županja' v celi soseski le ena«! Zato je hotela svojo oblast rabiti in jo je res vselej rabila. Dobrosrčni Joža pa je rad pustil, da je včasih tudi njej katera obveljala, ako je pravo pogodila.

Ostra mati ni puščala sina nikdar brez dela. Komaj je shodil, moral je s sestro Marijo, s katero sta bila do smrti najboljša prijatelja, pasti po senožetih domačo živino. Bil je jako živahen in vedno vesel. Dočim je skrbela mati le za njega telesni razvoj, hotel je oče, da si Jožek razbistri tudi duha, vedoč iz lastne izkušnje, da kmetu ne zadošča le sekira in motika, temveč, da mu je treba tudi knjige. Zato je vpisal leta 1851 sedemletnega sina v kamniško ljudsko šolo, dasi ga tedanji šolski zakoni niso k temu silili. Poučevali so na tamošnji šoli č. o. frančiškani, katerih ljudomilost in požrtvovalnost bode hvaležno pomnil vsakdo, ki je bil kdaj njih učenec.¹⁾ Pomniti je treba, da so bile vse tedanje slovenske šole osnovane na nemški podlagi. Poučevali so v nemščini vse učne predmete; poleg tega je vladal tudi samosilni ukaz, da otroci

v šoli ne smejo ne besedice ziniti v materinskem jeziku. V to svrho je stal v vsaki šolski sobi pred desko deček, ki je bil na glasu, da zna nemški govoriti (a kako?), in ta je začrtal vsakega na potrpežljivo ploskev, kdor je črnil najmanjšo slovensko besedico. Učitelji frančiškani so bili sicer uverjeni, da tako nasilno ponemčevanje nič ne hasni, pač pa zelo mnogo škodi, a vladi, ki je to velela, niso se smeli protiviti. Tedanji šolski vodja in katehet, p. Ferdinand Goetzel, blag, tih značaj, vrl in oster učitelj, bi bil rad pomagal, a ni mogel. Ko je prišedši v šolsko sobo zaznal na deski zopet in zopet dolgo vrsto imen, dal je navadno vse hitro zbrisati. Včasih pa je žalostno svaril: »Vidite, dečki, ta ukaz radi nemškega govorjenja ni moj, temveč višje oblasti. Kdor mu torej kljubuje, ne kljubuje meni, temveč njej. Ne delajte mi sitnosti!« Otroci bi bili radi izpolnili učitelju željo, a kako? Njih glave niso bile posode, kamor bi se dala tujinščina po lijaku vlivati!

Kakor drugim kmečkim otrokom, tako se je godilo z nemščino tudi našemu Ogrincu. Navzlic vsem naporom ni mu hotela v glavo. Ker pa brez te tudi v drugih predmetih ni mogel dobro napredovati, omrzelo mu je polagoma veselje do učenja. Čestokrat je prosil očeta, naj ga pusti doma, da bode zopet krave pasel v zelenih zalokah, ker je ves šolski trud brez uspeha. Toda oče, ki je že sam izkušal enake šolske težave, ni se dal preprostiti. Tolažil je

¹⁾ Baš za one dobe piše o tej šoli dr. J. Orel (Novice, VIII. 1850, str. 122): »Zlate bukve, odprite se in dajte zapisati z velikimi črkami imena vrlih učnikov kamniških šol, ki nape-ljujejo mladino k znanju maternega jezika, da ga beró in pišejo z veseljem, in mikajo in likajo otroke na duši in telesu« itd. Naposled dostavlja: »Kamničani, častite jih in bodite jim pri vsaki priliki hvaležni!« Torej so častiti sinovi sv. Frančiška gojili milo materinščino, ko

je drugodi v domovini še bujno procvitalo ponemčevanje. In vendar nekateri še vedno kriče, da so samostanske šole tovarne za potujčevanje! Nepozabljivim kamniškim učiteljem pa, ki so l. 1882 opustili šolo po volji nekaterih nehvaležnih glav, ostaja najlepše spričevalo požrtvovalnosti — dolga vrsta bivših njih učencev, ki so delovali in še delujejo med Slovenci v prosvet-
sv. vere in miše domovine. Pis.

sina in ga osrčeval, češ, da trdna volja premaga vse težave. In Jožek je moral hoditi še vedno v šolo in včasih je bridko jokal od doma pa do mesta, ker mu ni šlo vse tako gladko izpod rok, kakor si je želel. Toda učil se je vedno, kolikor je mogel, in dovršil je tri razrede. Glavni učitelj mu je bil p. Gotthard Spende.

V četrtem razredu pa mu učenje popolno omrzi in koncem leta prinese kljuko domov. Oče mu pové, da ga je hotel dati v srednje šole, a sedaj se pojde rokodelstva učiti. Jožek to zaslišavši prosi jokajoč, naj ga pusti še eno leto v šoli, in vse bode popravil. Oče mu usliši iskreno prošnjo; učil ga je sedaj p. Gavdijoz Lomberger.

Sedel je naš Ogrinec v šolski klopi poleg Jakoba Alešovca. »Seznanila sva se že prve dni«, piše Alešovec sam, »toda prijatelja sva bila še le, ko se je

pokazalo, da nama z nemščino enako slabo gre.« Da ne bi žalila učitelja, izkušala sta govoriti le nemški, a žalibog, nista znala. Krenila sta nekdam po šoli po daljši poti proti domu in po dolgem posvetovanju sklenila govoriti poslej vsaj toliko, kolikor jima dopušča dotedanja nemška modrost, in kolikor zna njih »mušteršilar« poleg deske. Poprijela sta se jezika »tajč pohrusten — krajneriš poesens«, in njih imen ni bilo poslej več videti na zatožnem lesu.¹⁾

(Dalje.)

¹⁾ Sledi naj vzgled tega divnega jezika: »In die — du našibal die aufgabo?« — »Der in die nicht!« — »Tu mi tvojo posoden, da jaz prepisen.« — »In die bos pater reken, če dein in mein gleich sein?« — »Ich anders poprepisen.« — »Du niks kennen aus die buch.« — »Aber že poviden, besser pokennen.« — »Ich dich zapisen na cegelcen, tu kranjski pošprehen!« — »Niks, niks, ich niks kranjski, ich tajč pošprehen, ich di pater verklogal, če ti mene zapisen!« itd.

Nekoliko o fotografiji.

(Priobčil A. Tramté.)

Prelepa slika je zares,
Sè solčnim žarkom napojena!
Očij je moč in čela kras,
Miloba usten izvedena!

Duhá moč divna, čudež nov!
Zares podobe te natorne
Ne mogel niti bi Apél
Naslikati tako izborne.¹⁾

Mnogo poučnega in zabavnega berila si dobil dosedaj, mili čitatelj, že v predalih tega lista, a danes ti ponuja nekaj novega, »modernega«, pa vendar tudi poučnega in zabavnega — nekaj črtic o fotografski umetnosti.

Fotografija nam predočuje v slikah prirodo tako, kakoršna je, ker nam podaja dovršene podobe stvari, razven barve in velikosti: kaj takega ne more noben popis, naj je še tako živ in natančen. Zdi se ti, da gledaš stvar samo,

¹⁾ Slavno vladajoči sv. oče, papež Leon XIII., je podaril leta 1878 fotografu Gasthanu v Manchestru nastopne verze, ki se glasé izvirno:

ARS PHOTOGRAPHICA.

Expressa solis spiculo
Nitens imago quam bene
Frontis decus, vim luminum
Refert et oris gratiam!

O mira virtus ingeni
Novumque monstrum, imaginem
Naturae Apelles aemulus
Non pulchriorem pingeret.

Josip Ogrinec.

(*Spisal Josip Benkovič.*)

(Dalje.)

grinec ¹⁾ je izvršil ljudsko šolo in jeseni l. 1856 se je vpisal v ljubljansko gimnazijo. ²⁾ Od druge do osme šole je bil gojenec v Alojznici. Kakor je ta hiša vzbudila že v marsikaterem nadobudnem mladeniču ljubezen in veselje do pisateljstva, tako je tudi Ogrincu pokazala pisateljsko polje. Tedanji vodja Jurij Grabnar, znani »Čbeličar«, je netil marljivo v mladih srcih ljubezen za vse sveto in blago. In kar je on zasejal, vskalo je v medsebojnem navduševanju učencev do cveta in sadu, kar je on zanel, vsplamtelo je v gorečo ljubezen za vzvišene vzore.

Dasi Ogrinec ni bil posebno nadarjen, učil se je vendar poleg šolskih tvarin vedno tudi prostih predmetov, zlasti tujih jezikov in godbe na citrah. Razven tega je zlagal zase pesmice in kratke prozaične spise. Najljubša igra mu je bila »šah«, katero je profesor Knapp učencem gorko priporočal. V »Glasniku« je priobčil nekatere take igre. Tudi med počitnicami se je marljivo uril v godbi in pisanju. Toda materi se je zdelo vse to le potrata časa; branila mu je vsako nedolžno veselje in hvalevredno zabavo. Ko prinese seboj citre domov in prvič zaigra na nje, pograbi jih mati, teče ž njimi na dvorišče in jih na prvi ograji zdrobi na drobne kosce. Nekdaj pride v kuhinjo pipico prižigat; mati jo zgrabi in vrže v peč.

¹⁾ Ogrinec ni bil rojen dne 4. avgusta, kakor čitaš v štev. 6. str. 179 po tiskarski pomoti, ampak dne 4. aprila 1844. Uredn.

²⁾ Dijaško življenje pokojnega Ogrinca mi je pojasnil njegov součenec in soaloznik, velečast. gosp. Gregor Malovrh, župnik v Stranjah. Za to uslugo ga iskreno zahvaljujem.

V šoli je bil Ogrinec po geslu »in medio virtus« vedno nekako v sredi. Med prve se ni vrival in med zadnjimi ni ostajal. Učil pa se je vedno marljivo po svojih močeh; dragega časa ni tratil z brezdcljem. V zrelostnem spričevalu ima najboljše rede v modroslovju, slovenščini in prirodopisju.

Prišel je čas, da si izvoli Ogrinec svoj bodoči stan. Znano je, kake nade goji do malega vsaka slovenska mati o svojem sinu-dijaku; komaj pričakuje, da ga bode videla pred oltarjem. In ako je sin tako »posveten postal«, da neče »prav storiti«, tedaj mora boriti težak boj s seboj in s sorodniki. Mnogo milih prošnjá sliši, mnogo bridkih solzá se pretoči zanj, včasih mora pretrpeti še sumničenja. Marsikateri slovenski sin je že bil tak boj, med njimi tudi naš Ogrinec. Pač vémo, da je mnogokrat enako, kadar izbirajo stariši sinovom ali hčeram kak drug stan, ki pa tem ni po volji. Za Ogrinca je bil ta boj odločilen za celo življenje.

Prosil je stariše, naj ga pusté na Dunaj, da se izučí za profesorja. Oče bi bil dovolil, dasi zeló nerad, toda mati o tem ni hotela slišati ničesar. Zagrozila se mu je, da ne sme več prestopiti domačega praga, ako ne gre v bogoslovje. Jože se je uklonil in vstopil jeseni leta 1864 v ljubljansko semenišče. Svoje dušne borbe, svoje bolesi in radosti je izlival v pesmice, katere je priobčeval v bogoslovskem časniku. Iz njih moremo sklepati, da se je kmalu privadil duhovnemu življenju, dasi ga je včasih še nekoliko svet hotel motiti. V prvi pesmi »Dobra misel« poje med drugim:

»Dvigni z dušo se v višave,
Čas je, zabiš da svetá;
In tam gori išči slave,
Zemski prah je več ne dá!

Dvor prostoren je nebeški,
Neizmeren njega krog;
Domisljiji kaj človeški
Je važnejše nego Bog?!«

Kmalu potem se vprašuje, kje bi našel
»Pravi dom«, in naposled vzdihne:

»Le obhodi zemlje krog!
Tu so križi, tam težave,
In nikjer ni sreče prave;
Polno je povsod nadlog!

Tu ni pravi dom doma!
Kamor se srce dviguje,
Kadar vesti svet kljubuje,
Tam le našel bodeš ga!«

V pesmi »O vanitas!« sam sebe blagruje, da je v zavetju tihe tihote, dočim moti druge svet s svojimi nasladami. Vsem tem nesrečnikom »žuga huda ura«, njemu pa sveti na nebesih »sreče zvezda«.

Ko se je srce mlademu bogoslovcu umirilo, dal je v poeziji duška tudi svojemu iskrenemu domoljubju. Zakrožil je budilko »Slovenski Lipi«, v kateri izraža srčno željo, da bi se že skoro združili vsi sinovi Slave pod njenimi vejami in da bi složno delovali vsi za enega in eden za vse. V zadnji pesmi »Poslov« toži, da je tako zgodaj prišel čas ločitve bratsko združenim prijateljem. Navdušuje jih, naj jih vodi vedno geslo: »Za Boga in za domovino!«

»In naloga naša sveta
Unkraj groba kraj obeta,
Kjer združenja čas nikdar ne mine!«

Ko je koncem šolskega leta pisal to pesmico, pač ni več resno mislil na izstop iz bogoslovja. Včasih pa je vendar še dvomil o svojem poklicu, ker ni prišel radovoljno v to hišo. Čestokrat je rekel svojim sošolcem: »Ako bom duhovnik, hočem biti prav, pošten duhovnik; ako

bodem pa uvidel, da bi ne mogel tak biti, pa raje ne bodem.«

Ogrinec je dovršil prvo leto bogoslovja, in stariši so bili jako veseli, videči sina vsega prenovljenega. Med počitnicami pa je jel iz nova resno dvomiti o svojem poklicu. Zopet je prosil stariše, naj ga pusté na Dunaj; toda zaman. Stopil je l. 1865 v drugo leto in iz nova boril hud boj sam s seboj. Kake tri tedne po vstopu pa sta on in tovariš Jager naznanila svoj izstop iz semenišča. Ogrinec je odšel takoj proti domu. Pod večer je stopal ves potrpt proti rojstveni hiši. Vsak korak mu je bil težji, ker je vedel, kako bode užalil stariše. Greoč po domačih vozarah pod hišo je omahoval zaradi hude bolesti: ali naprej, ali nazaj? Na bližnji njivi so imeli domači posli nekaj opraviti, nehoté je postal pri njih in hotel govoriti, a glas mu kar ni šel iz ust. Šel je dalje in kmalu prestopil hišni prag. Oče in mati sta bila sama doma. Silno se prestrašita ugledavši Jožeta. Mati ga takoj resno vpraša: »No, kaj pa te je sedaj prineslo domov? Ali se nimaš nič učiti?« Jože séde pohlevno na klop, položi dežnik poleg sebe in hoče nekaj povedati; toda ves je zmešan, ne vé, kako bi začel. Slednjič se ojači in začne tako nekako: »Vidite, vsi imamo svoje križe in težave; vi imate svoje, jaz pa svoje. Tam-le doli na njivi delajo težko delo, in vi tudi delate, pa ste vendar vsi srečni in veseli, ker ste zadovoljni s svojim stanom. Tudi jaz sem delal, kolikor sem mogel, a srečen vendar nisem bil, ker nisem bil zadovoljen... Zato sem šel...« Mati mu ni pustila izpregovoriti: kričé je skočila proti sinu in ga krepko udarila z dežnikom. Oče je sedel za mizo, ob dlan si je podpiral glavo in nemo zrl pred-se. Ni se premaknil in ne črhnul besedice; solze so

mu igrale v povešenih očesih. Ves ta nenaden dogodek ga je tako nemilo presenetil, da je kar odrevenel. Branil bi sina, toda predno se je do dobra zavedel, dvignil se je Jože molče, ozrl se žalostno po sobi in odšel. Tisto noč

je prespal v Kamniku. Neki Hrvat se mu je ponudil, da ga vzame seboj v Zagreb in ga z vsem preskrbi, ako mu hoče poučevati njegova dva otroka. Takoj drugo jutro sta se odpeljala odtodi.

(Dalje.)

Nekoliko o fotografiji.

(Priobčil A. Tramté.)

(Konec.)

Ko smo iz tega popisa spoznali priprave, pogledjmo, kako je treba z njimi ravnati, ako hočemo z navadno kamero narejati stereoskopne podobe.

Predno denemo svetločutno pločo v kamero, moramo storiti to-le:

1. Stojalo se postavi na tisto mesto, s katerega hočemo fotografovati kak predmet. — 2. Na stojalo pritrdimo začasno prej omenjeni okvir, in sicer tako, da navpično seka njegovo dolžino objektivova optična os, kadar izpostavimo. Okvir na stojalu mora biti pa tako obrnjen, da je objektiv pri M_2 (slika 7.), pri M_1 pa vizirna šipa; špranja A na okvirju mora biti torej bliže predmeta, ki ga hočemo fotografovati, kakor pa špranji B in C ; ti sta potem bliže fotografu pri izpostavljanju (ekspoziciji). — 3. Na okvir pritrdimo kamero v špranjo A najprvo na sredi pri m , pa tako, kakor je bilo že omenjeno zgoraj pod 2., da je njena optična os ravno pravokotno čez dolžino okvirjevo, tako, kakor kaže ravna črta $M_2 M_1$ v sliki 7. — 4. Odvijemo nekoliko perutničasti vijak, s katerim je okvir pritrjen na stojalo in ga zasučemo s kamero toliko na desno ali levo, da pride glavna točka predmetova, ki ga hočemo imeti na podobi, ravno na sredo vizirne šipe — pod črto, ki smo jo z svinčnikom narisali na njo. (Glej $\checkmark$ na sliki 3.) (Vselej je treba izbrati pri predmetu glavno točko, ki se prav dobro pozna na vi-

zirni šipi in mora priti na sredo naše podobe, n. pr. stolp pri cerkvi. Glej sl. 6. $G_1 G_2$.) Kadar pride glavna točka pod črto $\checkmark$ na vizirni šipi, takrat prav trdno pritrdimo z vijakom okvir k stojalu, da se ne dá več premakniti ali zasukati. — 5. Na to se z vijakom odneha, s katerim je kamera pritrjena na okvirju; premaknemo jo od središča na levo stran k m_1 in sučemo kamero zopet na desno ali levo tako dolgo, da dobimo glavno točko predmetovo pod ravno črto $\checkmark$ na sredi vizirne šipe, in jo dobro pritrdimo z vijakom k okvirju. — 6. K pritrjeni kameri primaknemo levo čeljust, da se je tišči, in v tej legi pritrdimo čeljust na okvirju z vijakom. (Ako bi se slučajno vendar premaknila kamera, damo ji lahko prvotno lego, ako jo k čeljusti pritisnemo in zopet trdno privijemo vijak.) — 7. Tako smo dobili pravo lego kamere na levi strani pri m_1 . Enako jo dobimo na desni, ako premaknemo kamero od m_1 in jo porinemo do m_2 . Tukaj zopet sučemo kamero tako dolgo, da dobimo glavno točko predmetovo pod ravno črto $\checkmark$ na vizirni šipi, pritrdimo jo z vijakom, prislonimo k njej desno čeljust in dobro privijemo čeljust in kamero.

Sedaj zamenjamo vizirno šipo v kameri s svetločutno pločo v kaseti, in sicer prvič pri m_2 , drugič pa pri m_1 , kjer se mora seveda kamera pritisniti k čeljusti. Najbolje, da delamo s tako kamero in kaseto, ki more sprejeti ve-

Tvoja nevesta.

(Novomašniku gosp. J. D.)

alivajte v kozarce vina,
Slavi se danes ženitnina.

Pa zrli radi bi nevesto?
Popišem jo, slušajte zvesto!

Živi že mnoga, mnoga leta,
A vedno lepše se razcveta.

Zeló je tudi imovita,
A mnogim njena last je skrita,

In slavna tudi, vsak jo hvali,
Le zlobnež jo prezira, žali.

Bogastvo njeno in orožje
Zakladi milosti so božje.

Imate nje ime že v glavi?
Oj! sveta cerkev se ji pravi.

Fr. Krek.

Josip Ogrinec.

(Spisal Josip Benkovič.)

(Dalje.)

Zagrebu se je vpisal Ogrinec v pravoslovno akademijo; toda niti modroslovje niti Zagreb mu nista ugajala. Jeseni l. 1866 je odšel na Dunaj, kjer je poslušal do leta 1870 prirodopisje.

Bridki dnevi so se začeli sedaj za našega Jožeta. Sorodniki so ga pozabili. Mati je še vedno gojila trdno nado, da se sin povrne v semenišče, ko se v tujini dovolj nastrada. Zato ni pustila, da bi kdo njemu kaj dopisoval, še manj, da bi ga gmotno podpiral. In vendar je bila Medvedova hiša tako imovita, da bi mogla sina — velikošolca — prav lahko z vsem preskrbovati. Ubogi Ogrinec pa ni imel razven sorodnikov žive duše, kamor bi se v veliki sili zatekel. Najhuje se mu je godilo na Dunaju prvo leto. Oče in sestra, ki se je primožila v kamniško meščansko hišo, imela sta sicer vedno gorko sočutje z Jožetom,

a nekaj časa sta ga pustila brez tolažbe in podpore, nadejajoč se, da se vendar-le premisli. Ko pa uvidita, da je zaman vsaka nada, omečita se. S sestro si začneta kmalu dopisovati; na njeno prigovarjanje mu pošlje nekaterikrat oče skrivaje nekoliko denarja. Milo je tožil svoje neznosno stanje. »Za večerjo imam mrak, za zajutrek pa zrak«, pisal je v hudi stiski. Njegovo itak slabotno telo je dobilo smrtno kal ob neki priliki, ko je ob slabem vremenu nesel svojemu tovarišu težak kovčeg, da si je prislužil nekoliko krajcarjev. Stradanje in hude dušne težave so ga spravile skoro do groba. Vročinska bolezen ga položi v posteljo. Okrèva sicer, a poslej ni bil več popolno zdrav. Imel je srčno napako.

Ko je zvedela mati, da pošilja mož denar na Dunaj, pretrgala je hitro vso zvezo. Sestra pa ga je še vedno podpi-

rala, včasih vkupe z očetom, a žalibog, tudi ne pogostem, ker njen mož, Jožetov svak, je bil istih mislij kot huda mati. Vendar si je Ogrinec dovolj opomogel, ker l. 1868—1870 je bil oproščen šolnine, in nekaj si je prislužil s poučevanjem.

Spomladi leta 1870 pride v Gradec, potem v Ljubljano; tu je bil privatni učitelj v Mahrovem trgovinskem zavodu. L. 1872 je pisal za »dramatično društvo« v Ljubljani; po letu se je mudil šest tednov v Ponikvi na Štajarskem pri župniku Davorinu Trstenjaku in pisal za njegovo »Zoro«. Od oktobra 1872 do avgusta 1873 je bil suplent na novo-meški gimnaziji; 1. oktobra l. 1873 pa nastopi enako službo na veliki gimnaziji v Vinkovcih v Vojni Krájiní, kjer je ostal do svoje smrti. Kot suplent je imel letne plače 540 gld. in doklade 54 gld.

Ko je bil Ogrinec v Ljubljani v Mahrovem zavodu, povabi ga mati zopet domov. Poslej je prebil vsake velike počitnice na svojem ljubljennem domu. Pozabil je vse britkosti, katere mu je povzročila mati, in ljubil je vse sorodnike, kakor bi ga ne bili nikdar razžalili.

Dné 22. oktobra leta 1875 mu umre oče: zvestemu sinu je bila ta smrt hud udarec. Dolgo časa si ni mogel razvedriti duha in otresti se britkega žalovanja. Pismo za pismom je pošiljal domov in zahteval, da mu očetovo smrt natančno popišejo. Hotel mu je postaviti v slovenskem listu skromen spomenik, a nekrolog je ostal v rokopisu. Med drugim piše o njem: »Tam na nekolicem višku, ob vznožju podolgastega hriba stoji trdna, visoka, zidana hiša, v celi, dolgi vasi najlepše in najpriročnejše poslopje, katero je on tako povzdignil nad druga. Okolu pohišva na sto in sto débel raznovrstnega sadnega,

tako rado polnega drevja, katero je on nasadil po širokem vrtu okrog. Pod vrtom raven travnik, trikrat na leto za košnjo. Pod tem prostrano prerodovitno polje. Zada, nad hišo dobro zarastene dobrave in med zeleno záloko in seno-žetjo temni gozdi s stoletnimi smrekami in jelkami, katerim je on v najhujših letih za denar prizanašal, da so se zre-dile dvema možema predebele za ob-sežek! In koliko še vidljivih reči in pri-kritih njegovih dejanj, katera vsa pri-čajo, da je znal dobro in razumno gospo-dariti, ter imel blago srce in človeko-ljuben značaj: da še sedaj, ko on že v hladnem grobu počiva, hodeči mimo spomenikov njegovih žuljev in dobro-delnosti spoštovaje rekajo: »Tu je živel in komaril rajni Joža; Bog mu daj dobro!«

Tu ima čitatelj najlepšo sliko Ogrin-čevega doma!

Radi nestalnega zdravja je Jože vedno odlašal profesorski izpit. Napravil ga je še le 19. decembra 1878 v Budim-Pešti in z novim letom 1879 je bil umeščen kot stalen gimnazijski učitelj prirodopisja, matematike in zgodovine z letno plačo 900 gld., in z doklado 200 gld. Toda, žalibog, Ogrinec ni dolgo užival svoje sreče. Ravno so napočili zanj pri-jetnejši dnevi, ko ga položi blede smrt v hladno zemljo. Bolehal je po malem celih dvanajst let, a posebno hudo ga bolezen doslej ni še pograbila, razven na Dunaju. Zdrav planinski zrak kam-niške okolice ga je okrepil na vsakih počitnicah, in čil se je vselej vračal v Slavonijo.

Ko se je jeseni l. 1878 poslavljaj od doma, bilo mu je jako težko pri srcu, kakor bi slutil, da ne bode več videl svojih dragih. V spomin na ljubi dom je vzel seboj od vsakega domačega dre-vesa po en sad, da je oveselil s tem

v Vinkovcih svojo nevesto. Toda predno se je poročil ž njo, pretrgala mu je nemila smrt nit življenja.

Isti dan, ko je spolnil 35. leto svoje starosti — 5. aprila ¹⁾ — je legel v posteljo, iz katere ni več vstal. Bolezen ga napade takoj z vso silo. 23. aprila piše sestri Mariji:

Ljuba sestra!

Meni se strašno hudo godi. Od cvetne sobote zmerom naprej hudo bolan ležim. Potim se noč in dan in žejo imam tako, da bi spil vso vodo, kolikor bi je videl. Prehladil sem se. Dva dobra zdravnika imam, pa nič ne moreta pomagati. Danes pred sv. Jurijem mi je še zmerom tako kakor prvi dan, samo slaběji sem. Komaj še za nekaj minut izlezem iz postelje. Vendar ne morem reči, da bi mi bilo doslej tako hudo, da bi umrl. Pa se mi koj lahko na huje obrne. Zato prosim, da skrbite, ako bi umrl, da bom lahko pokopan . . . Presrečno Te pozdravim, ljuba sestra, in Vas, ljuba mati. Molita za-me.

Jože.

Poslednje pismo je pisal 5. maja materi še vedno z lastno roko:

Ljuba, draga mati!

Sprejemši Vaše pismo, Vam takoj odgovarjam, ker vidim, da zelo skrbite za-me. Žalibog, danes je ravno en mesec, kar sem obležal, pa mi je še — veliko slabėje. Imam sicer skrbna zdravnika, pa vse zastonj! Ne spim skoraj nikoli nič, in vsak dan me vročina strašno kuha. Radi slabega vremena mi je še hujše. Vendar zdravnik pravi, da drobovje še ni bolno, da torej ne bom še umrl. Oh, kako zelo sem slab! Vodja me vsak dan obišče. Če ljubi Bog dá,

¹⁾ Na str. 213 čitaj v opazki 5. aprila nam. 4. aprila.

Uredn.

da se mi obrne na bolje, prosil bom res, kakor Vi pravite, koj za trimesečni odpust, in ako mi ga dajo, pridem précej domov . . . Veden dež in grom imamo, zato mi je še huje. Iz dna srca Vas pozdravljam, ljubljena mati, in Tebe, draga sestra. Bog Vama daj ljubo zdravje, kakor si ga želim sam sebi. Pisal sem težko v postelji.

Vaš zvesti sin

Jože.

Srečna želja, da bi vsaj toliko okreval, da bi prišel domov in doma umrl, ni se mu izpolnila. Previden s sv. zakramenti za umirajoče se je preselil v boljši svet 13. maja 1879 ob $\frac{1}{2}$ 11. uri dopoldne za srčno hibo. Ob štirih popoldne je došla v Kamnik brzojavno žalostna vest, da blagega Ogrinca ni več. Njegova mati in svak sta hitela v Vinkovce, da bi prepeljala truplo v domovino. Toda nista mogla, ker so umrlega že drugi dan ob 4. uri popoldne pokopali.

Na iztočnem koncu vinkovskega katoliškega pokopališča pričakujejo vstajenja njegovi telesni ostanki. »Na nizki, z gosto travo obrasli gomili ni videti ni spomenika, ni križa, niti kakšnega napisa! Leseni križ, katerega so mu zasadili na grob, strohnel je in ž njim je izginilo i na njem zapisano ime Ogrinčevo. Vitka, tenkovejna vrhica, stoječa gomili ob vzglavju, je edino znamenje, da je tu zakopan nenavaden človek.¹⁾«

Mati je bojda poslala novce za do-stojen kamenit spomenik. Ako pa je do-tična oseba postavila le skromen lesen križ, okoristila se je torej sama z ostalo svoto. Ni čuda, saj tudi z njegovo ostalino niso delali nič bolje.

(Dalje.)

¹⁾ Glej: V. Holz. Na grobu Jožefa Ogrinca. »Ljublj. Zvon« X. 1890, str. 297—302.

Josip Ogrinec.

(Spisal Josip Benkovič.)

(Dalje.)

grinčevo smrt so naznanili so-
žalno mnogi slovenski listi: »Sl.
Narod«, ki je prinesel v listku
njegov nekrolog; »Slovenec«, »Zvon«
itd. Stritar je pisal o njem¹⁾: »Zvon«
žaluje o prerani smrti moža, kateri mu
je bil nekdanj izboren sodelavec. Josipa
Ogrinca ni več. Ako bi hoteli obširneje
govoriti o njem, ne mogli bi povedati
boljšega, nego kar piše gospod prof.
Levec o njem v »Slov. Narodu«. Samo
z eno besedo bi radi poudarjali njegovo
nenavadno pridnost, skromnost, uka-
željnost in hvaležnost za prijateljske
svete; to so mu bile čednosti, katerih
ni morda nihče tako dobro poznal, kakor
urednik tega lista. Lahka mu zemljica!»

Preteklo je deset let po Jožetovi smrti,
in šla sta za njim drug za drugim —
njegova mati Neža in svak Valentin B.,
ki sta mu nekdanj prizadela toliko stisk
in bridkostij. Mati je umrla 70 let stara
dné 25. aprila 1889. l. na svojem domu.
Mnogo je trpela poslednja leta dušno
in telesno in zelo mnogo jokala po Jo-
žetu. Kadar se ga je spomnila, za-
lile so jo solze, in vzdihnila je: »Oh,
kako lahko bi Jože še sedaj živel!
Sedaj bi vse zanj dala.« A bilo je pre-
pozno. Še ne dva meseca za njo (20. ju-
nija) je zatisnil tudi svak oči.

II.

Vnanja postava Ogrinčeva je bila jako
prikupljiva; bil je visokega, lepo vzras-
lega, vitkega telesa in okroglega obraza.
Nezdrava rudečica na licih je vzbujala
sumnjo, da v njegovem šibkem telesu
gloje počasna, a nevarna bolezen. Sam

¹⁾ »Zvon« 1879, str. 176.

je bil uverjen, da so mu prisojeni le
kratki dnevi, a vendar mu ni temnila
ta bridka usoda vedno vedrega obraza.
Le eno željo je gojil: da bi ne umrl
za sušico. Čestokrat je rekel: »Naj
umrjem, kadar Bog hoče, toda sušico
naj mi prizanese!« Navzlic nestalnemu
zdravju je bil vedno vesel, zgovoren in
dovtipen; celó v najhujši sili ga ni za-
pustila dobrovoljnost. Ako ga je kdo
prijateljsko miloval, vtopil se je včasih
za nekaj trenotkov v premišljevanje,
žalen nasmeh mu je zaigral na ustnah,
in dejal je: »Vsake reči je enkrat konec!«
pa je bil zopet dobre volje. Njegova
ponižnost, skromnost in potrpežljivost
je bila včasih res občudovanja vredna.
Koliko bridkih ur mu je prizadela slepa
trdovratnost materina, in vendar ni iz-
rekel nikdar žale besede starišem! Mati
sama je pozneje priznala, da ji je bil
Jože le dvakrat neposlušen: prvič, ko
ji ni takoj na prvo besedo nečesa za-
pisal, in drugič, ko ni hotel ostati v
semenišču. Takih otrôk je sedaj, žali, kaj
malo! Vestno je izpolnjeval i verske
dolžnosti. Kot velikošolec na Dunaju ni
nobeno nedeljo zamudil maše v jezuitski
cerkvi.

Radi svoje zgovornosti in prijaznosti
je bil Ogrinec priljubljen v vseh druž-
bah, ne le med olikanci, temveč i med
kmeti; vaščani so bili vsi srečni, ako
so mogli kaj pokramljati z Medvedovim
Jožetom.

Včasih pa se je Ogrinec razhudil nad
kakim nedostatkem in ostro bičal tega
ali onega; zlasti narodne mlačnosti kar
ni mogel prenašati. Nekdanj je govoril
v kamniški čitalnici o zgodovini tega

mesta. Ker so prihajali tedaj v ta slovenski dom nekateri taki možaki, ki so stali z eno nogo še v nasprotnem taboru, zraven pa si niso dali mnogo oporekati, trebalo je paziti, da ni kaka besedica razburila duhov. Baš za te dôbe pa so zidali Kamničani hišo na Malem Gradu, od koder bi bil lep razgled po divni okolici, a nenadoma so delo ustavili, in hiša je ostala — brez strehe. To je porabil Ogrinec v govoru ter bridko oklestil meščansko nestalnost in polovičarstvo. A med poslušalstvom je buknil upor, in čuden prizor je nastal. Zamera je bila seveda velika. Tako je moral Ogrinec v oni dobi, ko se je mesto polagoma levilo, pretrpeti zaradi ljube resnice marsikatero grenko. Za narodno probujanje kamniško pa si je vendar pridobil dokaj zasluga. In v teh naporih je imel precej vrlih in zavednih sotrudnikov in prijateljev.

Vir, iz katerega je zajemal Ogrinec snovi svojim delom, bil mu je njegov dom. Dasi je bila njegova mati ostra žena in malo naobražena, vendar je bila dovolj duhovita. Imela je kot pristna kmetica v zalogi celo kôpo narodnih pesmij in ljudskih bajk. Vse to je zgovorna žena, kakoršne so vse slovenske matere, ob dolgih zimskih večerih v družbi sosedov, ki so prišli k Medvedu »v vas«, izkramljala in izpela. Možaki so znali zgodbe iz starih časov, in žene stare popevke, in vse to je prišlo polagoma na dan. Radovedni Jože pa si je dobro vtisnil v spomin vse, kar je videl in slišal. In pozneje, ko je hodil domov na počitnice, bila mu je najljubša zabava občevanje s priprostimi sovaščani. Mnogo je govoril zlasti s stariimi možaki, in ker jim je bil sam tako odkritosrčen, odkrili so mu i ti svoja srca in mu vse radi povedali. Zato je bilo pravo kmečko življenje in miš-

ljenje Ogrincu znano do zadnje črtice, in zato se je mogel tako prosto gibati v popisovanju slovenskega kmetstva. In kakor je pravi slovenski oratar v vsem svojem dejanju sicer priprost, a značajan in neomahljiv, tako preveva tudi boljše spise Ogrinčeve, v katerih nam slika ljudsko življenje, zdrav, čvrst, plemenit realizem.¹⁾ V vsaki povesti je narisal takega Podgorca ali Podgorko in vselej je tako dobro pogodil dotični značaj, da so vaščani, beroči spis, takoj spoznali, »od katerega« je napisal. Potem pa so se smejali, češ, da bodo radovedni ljudje brali o njih, ko njih samih že davno ne bode na svetu.

Dvakrat pa se je Ogrinec opekkel s preživim popisovanjem in sicer, ko je spisal »V Ljubljano jo dajmo!« in »Setev in žetev«. V tej povesti je opisal zgodbo, ki se je pripetila baš eno leto preje v njegovi rojstveni vasi. Vaški mladeniči so se mu zato zagrozili, da ga bodo v prvih počitnicah »pretresli«; toda predno je prišel domov, skadila se jim je že davno jezica. Svojega dobrega očeta in njegovega sosedu pa je izvrstno predočil v burki: »Kje je meja?»

Ogrinca ne moremo staviti med prve slovenske pisatelje, a tudi ne med zadnje. Ako bi bil Jože že od dijaških let naprej marljivo prebiral vélike pisatelje, ako bi bil imel več vstrajnosti v učenju in več časa za delo, da bi ne bil pošiljal spisov še mokrih v tiskarno, pridobil bi si bil mnogo več veljave. V hitrici pa je navadno le en značaj dobro narisal, dočim značaji stranskih oseb često

¹⁾ Tu pa tam je segel pač tudi po takih predmetih in jih tako obdelaval, da ne moremo pisatelja vseskozi hvaliti, a moremo ga izgovarjati. Dôba, v kateri pisatelj živi, zrcali se več ali manj v spisih. Redko kateri ima močij dovolj, da prezrè malenkostne težnje svojega časa in kaže svojemu narodu le, kar je stalno, trdno, kar je občečloveško. Uredn.

niso dosledni in motivi raznih dejanj ne dovolj utemeljeni. Imel je sicer vedno dobro voljo, a zmožnosti mu je nedostajalo; in to je sam v svoji lepi skromnosti opažal. Zato je hvaležno sprejemal vse dobrohotne opomine in pouke ter se je trudil, da bi po teh zboljšal svoje spise. O tem mu daje najlepše spričevalo Stritar, pišoč: »S svojimi ‚obrazi iz narave‘ si je bil pokojni J. Ogrinec še le prav ustanovil pisateljsko ime. Zanimivo bi bilo slišati, kako so se rodili ti obrazi. Naj povem samo toliko: po dvakrat, trikrat, ako treba, je z veseljem predelaval svoje spise in miroval ni, dokler niso dobili lica, kakoršno se je zahtevalo. Po cele strani si je dal mirno

prečrtavati, in včasih take, ki so se njemu najbolj zdele. Enako se je godilo z njegovo igro ‚V Ljubljano jo dajmo!‘ Zares njegove skromnosti, ukaželjnosti in pridnosti ne morem prehvaliti. Jaz sem preverjen: ako bi bile te čednosti bolj razširjene med slovensko mladino, našel bi se tu pa tam še kak mož, kateri bi nam znal spisati kaj, da bi bilo podobno glasovitim ‚obrazom iz narave‘. In res nam enakih prirodnih slik kakor so Ogrinčevi »obrazi iz narave«, dotlej ni še podal nobeden slovenski pisatelj. V opazovanju in popisovanju narave je bil Ogrinec, kot izvežban naravoslovec, strokovnjak. (Konec.)

Čutno predstavljanje pa mišljenje in zakoni mišljenja.

(*Modroslovna razprava. Piše dr. Ivan Svetina.*)

(Dalje.)

Dasitudi je mišljenje slobodno delovanje, vendar ni neomejeno. Zakaj delovati moramo razumno, z mislimi. Prav zakoni mišljenja nas omejujejo in vežejo pri tem dušnem delovanju. Spoznamo pa te zakone, ako se oziramo na smoter mišljenja, ki je: spoznanje resnice. Kdor bi si z neomejeno prostostjo in popolnoma svojevoljno ustvarjal svoje pojme in bi predrzno ter lahkomišljeno sodil in sklepal, ne ozirajoč se na to, so-li njegove sodbe opravičene ali niso, on bi sicer tudi nekako mislil, toda resnice bi ne spoznal. Ker je pa Bog zato dal človeku um in pamet ter prosto voljo, da se po svoji zmožnosti prizadeva za spoznanje resnice, in da po spoznani resnici potem tudi ravna, zato smemo zakone mišljenja primerjati z npravnim zakonom, in po njih se ravnati je vsakemu človeku dolžnost, kakor je dolžnost izpolnjevati npravni zakon.

Oglejmo si sedaj posamezne zakone mišljenja po redu, v kakoršnem jih navadno navaja logika.

* * *

1. Prvi zakon mišljenja se imenuje zakon zadostnega razloga (*principium rationis sufficientis*), ter slove: »Ne misli ničesar brez zadostnega razloga.« Predno kaj za resnico sprejemem, moram se prepričati, je-li tudi zanesljivo in zakaj je resnično. In predno kaj zavrzem kot laž ali zmoto, moram se zopet zavedati, imam li pravico to storiti in zakaj? Kadar nimam zadostnega razloga, da bi se odločil na eno ali na drugo stran, takrat moram biti oprezen, da se ne prenamaglim.

Koliko se greši zoper ta zakon! Lahko-mišljena mladina, kako rada se prepušča bujni domišljiji, kako na lahko se porajajo v njeni duši razne misli, včasih lepe, vzorne misli, a kako malo vpraša

In urno prime se nekdo;
Mož vleče ven — ne prav težko;
In ko privleče že do roba,
Prikaže čudna se podoba:

Na zemljo skoči fant mladič,
V obleki pisani kot tič,
Z rdečo čepico na glavi,
In to-le možu kôscu pravi:

»Kako sem dolgo notri bil!
Nikdo mi ni miru kalil:
Kar huda žena prilomasti,
Pretepe me in premikasti.

In kdo vé, kaj bi še prestal,
Pa ti si trto mi podal;
Že spet napenjala je žile
In nad menoj vihtela vile.

O hvala mož ti tisočkrat,
Zato postal boš še bogat:
Na, ta-le kamenček preprosti,
Ta dal ti bo denarja dosti.

Jaz pojdem tje-le v bližnji grad;
In ko bo šla gospôda spat,
Bom ropotal in jih bom strašil,
Budil jih bom in v spanju plašil.

Ko bo gospôda vsa v skrbeh
Trosila krog o teh rečeh,
In ko iskala bo pomoči:
Pa s kamenčkom ji ti priskoči!

Ž njim v vsaki prag zariši križ
In s tem brž mene odpodiš;
Srebra prejel boš kar v posode,
Kar ti ga nesti môči bode.«

In res, tako se vse zgodi.
Bežeč pa skratelj še veli:
»Zdaj, kmet poplačan si obilo,
Le pojdi, uživaj to plačilo.

Če slišal boš še od strahú,
Ne pridi ga podit z gradú,
Sicer gorjé devetkrat tebi!«
To rekši ideta vsaksebi.

Pa komaj šli so stokrat spat,
Glej, zopet pride strašit v grad!
In kaj počne naj zdaj gospôda?
Pomagata ne križ, ne voda.

Oj, kje je kmet? Že ponj leté.
Močno se mu šibé nogé,
Na čelo leze mrzla sraga,
Kako bi neki spodil vraga?

In priženó ga tje pred grad,
A skrat mu žuga tam od zad:
»Ne zabi kmet, kar sem ti pravil!
Če kaj pričneš, te bom zadavil.«

Pa kmet mu reče: »Dobro vem,
Da odpoditi te ne smem.
Menda ne boš prišel me davit,
Če sem dospel ti nekaj pravit:

Čuj, žena z vsemi silami
Okrog te išče z vilami!«
»Ni šment!« preplašen vrag mu reče,
In smuk! z gradú za vselej steče.

Oj ljube, pomnite, žené:
Spoštujte, slušajte, možé!
Če ne — obeta vam pravljica —
Andraževa vas zgrabi Mica.

A. H.

Josip Ogrinec.

(Spisal Josip Benkovič.)

(Konec.)

Pisateljvati je začel naš Jože v Alojznici, iz prva le za-se; v semenišču je v V. letniku bogslovskega časnika »Slovenska Lipa« priobčil nekaj pesmic.¹⁾ V tisek za tega

¹⁾ V. tečaj »Slovenske Lipe« 1. 1864/65 je ohranjen, zalibog, nepopoln. Razven Ogrinca sta

časa menda ni poslal ničesar, razven par dopisov v »Zgodnjo Danico« leta zlagala pesmice le še Fran Črnalogar in Janez Vesel »Vesnin«. — Ogrinec se je podpisoval: »s P—ja« in »J. O. s Podgorja«. Njegove pesmi so: 1. Pravi dom. 2. Dobra misel. 3. O vanitas! 4. Želja 5. Zaklad pri Savi. Balada. 6. Slovenski Lipi. 7. Poslov. 8. Šviga švaga! prozaičen spis.

1863. in 1864. Na pravo pisateljsko polje je stopil še le 1867. leta, ko je Stritar osnoval na Dunaju »pisateljsko društvo«. Poslej je jel dopisovati skoraj v vse tedanje slovenske liste in društva; podpisoval se je deloma s polnim imenom, deloma pa: »J. O.«, »Jože s Podgorja«, »J. Medvedov« in »O. Osipov«.

Leta 1868. se je oglašil v Glasniku, 1869. v Besedniku, Taliji in Matičinem Letopisu, 1870. v Zvonu, 1871. v knjigah družbe sv. Mohora in 1872. v Zori. Urednik »Zore«, Davorin Trstenjak, ga je pozval k sebi na počitnice, da je pisal za njegov list. Ko se je 21. apr. 1872. l. ustanovilo na prizadevanje istega velezaslužnega moža »slovensko pisateljsko društvo«, izvoljen je bil tudi naš Ogrinec za odbornika.

Odslej je pisal Ogrinec marljivo in vstrajno do svoje prerane smrti. Imel je vedno mnogo načrtov za ta ali oni spis. Na počitnicah je vselej mnogo pisal, in ko mu je mati kdaj hotela braniti, češ, da si škoduje zdravju, odgovoril je, smeje se: »O, mati, ne bojte se, saj sem še vedno junak!«

V zadnjih počitnicah 1878. l. je zabaval vaščane z novicami o tedanji turški vojski v Bosni in spisoval roman iz rusko-turške vojske, da bi ga ponudil »Matici Srbski« za obljubljeno nagrado. O originalni svoji materi je napisal celo knjigo »tri prste debelo«, kakor pravijo sosedje. Ker je mislil 1879. l. prevzeti domačo kmetijo in se oženiti, pustil je pri odhodu mnogo rečij doma. Ko pa je naslednjo pomlad umrl, znosila je mati vse, kar je bilo pisanega, v pisarno kamniškega odvetnika, kateremu je izročila skrb za zapuščino pokojnikovo. Nedvomno je bilo med onimi papirji dokaj literarnega blaga, a med kopico uradnih listin se je razven malih ostankov vse pogubilo. In ne mnogo

bolje se je zgodilo, žalibog, i z onimi spisi v Vinkovcih. In sedaj ni niti po teh niti po onih ni duha ni sluha!

Da bi živel Ogrinec še nekaj let, koliko lepih del bi še podal slovenskemu narodu! Spisi, ki so potekli zadnji iz njegovega peresa, pričajo nam, koliko je napredoval v pisateljevanju. In baš v tem času, ko smo mogli še toliko pričakovati od njegove marljivosti, iztrgala mu je nemila smrt pero iz roke. Blag mu bodi spomin med Slovenci!

Ogrinčevi spisi:

1. *Petelin*. Obraz iz narave. »Glasnik«, 1868.
2. *Povodna žaba*. Obraz iz narave. »Glasnik«, 1868.
3. *V Ljubljano jo dajmo!* Vesela igra v treh dejanjih. 8. zvezek »Slovenske Talije«, 1869.
4. *Blagor kmečkega stanu*. »Besednik«, 1869., 1870.
5. *Kako Pahole lisico vjame*. »Besednik«, 1869.
6. *Krtov pogreb*. »Besednik«, 1869.
7. *V afrikanski puščavi*. »Besednik«, 1870.
8. *Vrstica nekaterih sosebno zanimivnih osâ*. »Besednik«, 1870.
9. *Babjeverstvo*. »Besednik«, 1871.
10. *Kje je meja?* Povest. »Besednik«, 1872.
11. *Najdenec*. Zgodba na kmetih. Poleg francoskega. »Letopis Matice Slovenske«, 1869.
12. *Kamnik*. Zgodovinsko-mestopisen obraz. »Letopis«, 1870.
13. *Lesena noga*. Povest. »Letopis«, 1870.
14. *Žila — premogova*. Malomestna malenkost. »Zvon«, 1870.
15. *Obrazi iz narave: Po zimi*. »Zvon«, 1870.
16. *Golob*. »Zvon«, 1870.
17. *Kos*. »Zvon«, 1870.
18. *Prva kita*. »Zvon«, 1870.
19. *Lipa*. »Zvon«, 1870.
20. *Strnéno polje*. »Zvon«, 1870.
21. *Nevihita*. »Zvon«, 1870.
22. *Na razhodu*. »Zv.«, 1870.
23. *Nagon, ali tudi preudarek?* Prirodoslovna črtica. »Zvon«, 1876.
24. *Solnce in senca*. Izvirna novela.
25. *Na vasi*. Večeren obraz na kmetih.
26. *Greh je!* Humoristična noveleta.
27. *Iztekle jezero*. Balada.
24—27. v knjigi »Pomladansko cvetje«. Zal. in na svetlo dal V. Raič. V Trstu. 1871.

28. *Čegava bode?* Novela. »Listki«, I. zvezek, 1872.
29. *Čarovnica s Karneka*. Povest iz srednjega veka. »Zora«, 1872.
30. *Obrazi iz naroda. Cunjar*. »Zora«, 1872.
31. *Vaškega šolnika nedelja*. »Zora«, 1872.
32. *Na sveti večer*. »Zora«, 1872.
33. *Jež*. Obraz iz narave. »Zora«, 1872.
34. *Kralj Samo*. Nemški spisal Fran Fasching, poslov. J. O. »Zora«, 1872.
35. *Žuželke*. »Zora«, 1873.
36. *Obrazi iz naroda. Berač*. »Zora«, 1873.
37. *Ptičar Blažič*. Jesensko - zimski obraz. »Zora«, 1874.
38. *Malomeška prigodbica*. »Zora«, 1875.
39. *Vojnimir ali poganstro in krst*. Izvirna povest iz časov pokrščevanja Slovencev. »Slovenske Večernice«, XXIV. zvezek, 1871.
40. *Setev in žetev*. Povest. »Slovenske Večernice«. XXXIII. zv., 1875.
41. *Terno!* V knjigi »Križem sveta«, 1877.
42. *Največi revež*. »Koledar družbe svetega Mohora«, 1877.
43. *Naravoslovne črtice*. »Koledar«, 1878.
44. *Zapravljevec*. Čarobni igrokaz v treh dejanjih. Po Ferd. Raimundu. 17. zvez. »Slov. Talije«, 1871.
45. *Kje je meja?* Izvirna gluma v enem dejanju. 45. zv. »Slov. Talije«, 1879.
46. *Na Osojah*. Ljudski igrokaz v 5. dejanjih. Po S. H. Mosenthalu. 51. zv. »Sl. Talije«, 1884.
47. *Pojdimo na Dunaj!* Burka v štirih slikah, po francoskem »La Cagnotte«. (Še v rokopisu.)
48. *Ureh, tretjokrat ženin*. Šaljiva povest. »Slov. Narod«, 1874.
49. *Postna premišljanja*. »Sl. Narod«, 1875. V tem spisu je oni preizvrstni spis: »Pismo Ošpete Skomrahe ta Janezastemu Skomrahu, ki na Dunaji za doftarja štedira.«
50. *Kaplan. Fajmošter. Lemenatar*. Podobe iz socialnega življenja. »Slov. Narod«, 1875.
51. *En dan ženin*. »Slov. Narod«, 1876.
52. *Babina Greda*. Narodopisen obraz. »Slov. Narod«, 1878.
53. *Magjarembur in Budapešta*. Potopis. »Sl. Narod«, 1878.
54. *Hudi Kljukec*. (V odlomkih.)
55. *Pčela, kakra je, kako se razvija i kako živi*. Prirodopisna studija. »Program vinkovačke gimnazije«, 1878.
56. *Božji volek*. »Dom in Svet«, 1890. (Odlomek daljše povesti, ki se je izgubila.)
57. *Sosedova hči*. Povest. (Odlomek.)
58. *Njemu v spomin!* Nekrolog očetu. (V rokopisu.)

Nekaj porabnih mislij o slovenščini v govoru in v pismu.

(Piše *France S. Lekše*.)

(Dalje.)

42. „*Preprost, a, o, preproščina*“ znači Slovincu to, kar Latincu: »simplex, simplicitas«, in Nemcu: »einfach, Einfachheit, einfältig, Einfalt«. Toda nekateri našinci ne cenijo več stare slovenske *preproščine* in vsiljujejo nam neko: »jednostavnost¹⁾, jednostavno²⁾, najjednostavnejše«. ³⁾ G. Fr. Livadič popravlja oč jezik in pisavo »Letopisa Matice Slovenske« ⁴⁾ pri besedi: »najjednostavnejše« samo pravi, da se mora pi-

sati: »najjednostavnejše«. Pisana tako je dobro, zares — toda zdi se mi rečena beseda popolnoma nepotrebna, da ne rečem, pogrešna. Ne zadošča-li reči: »Kulturno stanje prvotnega človeka, ki je živel ob enem z mamutom, bilo je najpreprostejše«, mesto: »Kulturno stanje prvotnega človeka, ki je istodobno z mamutom živel, bilo je najjednostavnejše, napriprostejše?« ¹⁾ »Jednostavnost, jednostavno« je skovanka, nam nepotrebna. Zakaj ljudstvo naše in prvi naši pisatelji je ne poznajo ter imajo za njo omenjeno že domačo besedo, katera je že v starem slovenskem jeziku znana.

¹⁾ Janežič-Bartel str. 159. Škoda, da je ta spaka zdravno dobrih slovenskih besedij!

²⁾ Dr. Tomaž Romih »Popotnik« str. 17, 1890.

³⁾ Letopis Matice Slovenske 1889, str. 7.

⁴⁾ Ljubljanski Zvon 1890, str. 504.

¹⁾ Letop. Mat. Slov. pag. c.